

FRÅGOR FÖR DAGEN

Bättre hälsa, ökad livslängd — men flera s. k. civilisationssjukdomar

WHO redovisar en statistik, som utvisar att hälsotillståndet i Europa förbättrats högst väsentligt sedan 1947. Uppgifter har insamlats från England, Frankrike, Holland, Irland, Italien, Malta, Nordirland, Portugal, Schweiz, Skottland samt alla de nordiska länderna. Statistiken visar att mortaliteten sjunkit från 11,9 per 1.000 invånare 1947 till 10,7 tio år senare.

Dödligheten bland barn under ett år har under samma tioårsperiod 1947—1957 sjunkit från 61,7 per 1.000 levande födda till 35,2. För åldersgruppen 1—9 år är motsvarande siffror 3 och 1,3 per 1.000. Dödligheten som följd av smittsamma sjukdomar inom samma åldersgrupp har sjunkit från 0,71 till 0,16 per 1.000. Tuberkulosdödligheten för alla åldersgrupper har under samma tioårsperiod sjunkit från 0,73 till 0,20 per 1.000.

I en kommentar till statistiken framhålles att hjärtåkommor, cancer och sinnessjukdomar har ökat. Dessa sjukdomar brukar benämnas civilisationssjukdomar, vilken benämning dock kan vara missvisande. De får nämligen inte betraktas som en oundviklig följd av den materiella utvecklingen eller som priset för framstegen. Förklaringen ligger åtminstone delvis i den ökade medellivslängden — från 50 till 70 år. Det är just i de åldersgrupperna som cancer och hjärtsjukdomar nu liksom förr är vanligast.

FN och födelsekontrollen

Statsrådet Ulla Lindström har i FN påpekat befolkningsökningens världspolitiska problem. Befolkningsökningen i världen uppgår genomsnittligt till 20 promille med genomgående högre siffror i u-länder än i de tekniskt mera utvecklade länderna. Sedan sekelskiftet har jordens befolkning fördubblats och uppgår nu till omkring 3 miljarder. Om 40 år anses denna siffra vara dubblad, d. v. s. till 6 miljarder människor år 2000. Hälften eller kanske två tredjedelar av mänskligheten anses leva vid svältgränsen eller under densamma. Arbetet för födelsekontroll har stött på hårt motstånd både av religiösa och politiska skäl. Så har USA inte an-

sett sig kunna verka för födelsekontroll därför att detta omedelbart skulle försäkra den egna maktställningen. Det neutrala Sveriges förslag om en allsidig diskussion av hela befolkningsfrågan i FN:s generalförsamling bör icke behöva mötas av sådan misstro. I Indien och Japan har man bl. a. med hjälp av svenska experter planerat en födelsekontroll som redan visat tecken på att bli framgångsrik. Världens nöd och vägarna därur angår oss alla. Även Sverige måste engagera sig i dessa problem.

Plan för kanalisering av överskottslager av livsmedel genom FN

Ett första konkret förslag till utnyttjande av Förenta nationernas apparat för att fördela existerande överskottslager bland nationer som lider brist på livsmedel föreligger nu i form av en enhälligt godkänd resolution i FN:s generalförsamling. I denna resolution som inom kort skall behandlas vid möte i Rom rekommenderas snabba åtgärder för att "på för alla parter acceptabla villkor" ställa livsmedel ur överskottslager till hjälpbehövande länders förfogande.

Resolutionen framlades i generalförsamlingen av Förenta staterna, Haiti, Kanada, Liberia, Pakistan och Venezuela. I texten understrykes att planen endast är en tillfällig åtgärd för att råda bot på hungern och inte skall betraktas som en ersättning för ekonomiska utvecklingsplaner på lång sikt. Detta moment ingick inte i den ursprungliga resolutionstexten men infogades senare. Likaså gjordes vissa ändringar i avsikt att dämpa farhågorna för att utnyttjandet av överskottslagren skulle få en undergrävande verkan på världsmarknadspriserna.

Sovjetunionens delegat, P. M. Chernyshev, ansåg sig först inte kunna godkänna resolutionen, som enligt hans uppfattning avsåg att tjäna Förenta staternas intressen genom att "saluföra osäljbara amerikanska överskottsvaror under Förenta nationernas flagga". Sovjetunionen reviderade emellertid sin ståndpunkt och röstade för resolutionen efter att de ovannämnda ändringarna genomförts på förslag av en rad ekonomiskt mindre utvecklade länder. Invändningar framfördes även av Afganistan, Argentina, Förenade arabrepubliken, Uruguay och en del andra stater, som fruktade att planen skulle få en psykologiskt skadlig inverkan på de hjälpbehövande nationerna, inverka menligt på livsmedelsproduktionen i de fattigare länderna och förrycka världsmarknadsbalansen.

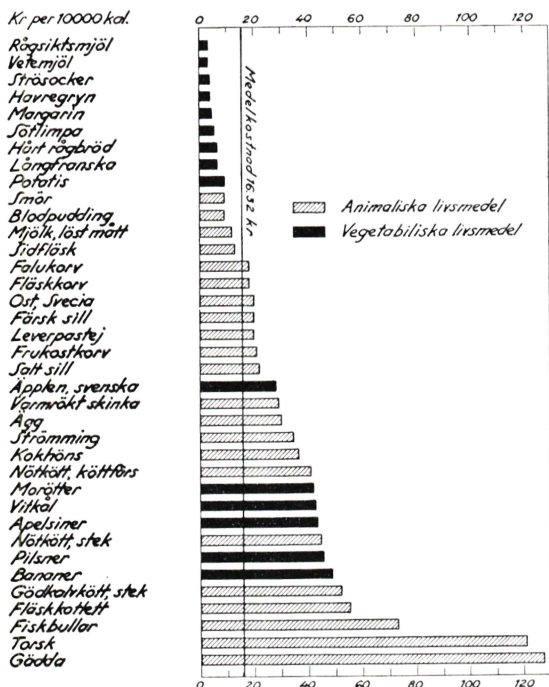
Vad kostar maten?

Det normala dagsbehovet av olika näringsämnen i kosten framgår av följande tabell, som anger medelbehovet för en 25-årig man eller kvinna enligt rekommendationer av Institutet för folkhälsan.

Kalorier	Äggvita	Kalcium	Järn	A-vitamin
	g	mg	mg	IE
2 750	60	0,8	12	3 000
Tiamin	Riboflavin	Niacin	Askorbinsyra	
mg	mg	mg	mg	
1,4	1,5	14	72	

Av följande diagram framgår de relativa kostnaderna per 10.000 kalorier av olika födoämnen med hänsyn till den energialstrande effekten. Prisjämförelsen tar alltså ingen hänsyn till annat än kalorihalten. Andra viktiga faktorer såsom vitamintillgång m. m. har ej medtagits. Ej heller har hänsyn tagits till de olika varornas eventuella beredning.

KOSTNAD PER 10000 BRUTTOKALORIER I KRONOR
Medelpris 1/4 - 3/4 1960

Bättre kött

Näringsförhållandena i Sverige genomgår på många punkter en ständig förbättring även om åtskilligt av våra matvanor inte tillfredsställer näringsfysiologernas önskemål. På Wiad har professor Artur Hansson nu fått 350.000 kronor i

anslag för att söka korsa fram för vårt land lämpligare köttdjursraser. En del av de engelska köttkorna som importerats ger ett fetare kött än vad som är önskvärt i de svenska hemmen. Hitills har det svenska köttet till stor del lämnats av överåriga mjölkkor som slaktats. 1956 härstammade en tredjedel av det kött som såldes över disk från ungdjur. I dag är det 60 procent och man räknar med att allt högre procent ungdjurskött skall gå till slakt. Samtidigt minskar landets kostam med ungefär 30.000 individer om året framför allt beroende på den minskade lönsamheten för mjölkproduktion. Köttkor kräver mindre arbetskraft än de kränsa mjölkkorna. De har mindre pretentioner på högklassigt foder, tål också väder och vind bättre. I Wiad korsar man nu svenska och utländska raser och på gårdar landet runt inackorderas allt som allt 600 av dessa korsade djur som vid två års ålder slaktas ned och betygssätts. Fyra år beräknas det inledande skedet av försöket ta. Sedan vet man vilka korsningar det kan löna sig att satsa på och då går försöken in i nästa etapp fram mot en kött-ras, som passar svenska jordbrukares arbetsvillkor och svenska husmödrars smak och hushållskassa.

Socialunderstöd år 1959

Socialnämnderna utbetalade under år 1959 i olika former av socialhjälp totalt 136 milj. kronor i hela landet. Detta innebär en stegring med 6 milj. jämfört med 1958. 82 % av kostnaderna har gått till hjälp för uppehållet, 9 % till vård på sjukvårdsanstalt samt 9 % till "annan hjälp".

Skatteutsikterna

är dystra enligt ett uttalande som ordföranden i landstingsförbundet, talman Fridolf Thapper, gjorde vid landstingsförbundets möte. Man måste räkna med att den fortsatta utbyggnaden av sjukvården samt det projekterade övertagandet av mentalsjukvård och provinsialläkarväsen kommer att ställa betydligt ökade krav på landstingens ekonomiska resurser. Ett framtidsperspektiv där de kommunala skatterna tar 20 à 25 % av inkomsterna måste befaras. Särskilt svårt är läget för de kommuner med sjunkande befolkningsunderlag där problemen rörande åldersvården och den nya skolan ter sig nära nog olösliga.

Trafikundervisning

I *Aktuellt från skolöverstyrelsen* nr 38/1960 ges de olika skolorna anvisning för undervisning i skolorna. Man vill därmed väcka intresse och förståelse för trafikfrågor och fostra barnen till goda trafikanter. Det påpekas att vägtrafikolyckorna under 1958 beräknas ha kostat vårt land inemot 1 miljard kronor. Häftet ger goda anvisningar hur undervisningen kan läggas upp samt refererar olyckstillfällena, polisutredningar och juridiska bedömanden. Slarv och nonchalans, eventuellt med för hög hastighet samt trötthet och bristande kondition hos motorförarna anses med rätta såsom väsentliga orsaker till trafikolyckorna. Häftet är en utmärkt hjälpreda för all form av trafikundervisning både inom och utom skolan.

Missbruket av narkotika

Bruket av narkotiska medel har i hög grad tilltagit. Inte på det sättet att det ringa antal som förr var kända och i bruk i den medicinska verksamheten numera skulle förbrukas i väsentligt större kvantiteter. Det är i stället nya medel under skiftande namn, med starkt varierande sammansättning och för skilda sjukdomstillstånd avsedda, som under senare år förts ut i handeln, ställt till läkarnas förfogande och inom ramen för den ökade efterfrågan på sjukvård och läkar-service främst gett anledning till missbruket. Från början kan inte ens läkaren veta om ett ämne som tas till hjälp för t. ex. avmagring kan ha sådana biverkningar att tillvänjning sker med de risker detta innebär. Så småningom har det emellertid i den medicinska erfarenheten blivit klart att en hel rad av läkemedelsindustrins vid rätt användning utmärkta medel som biverkan medför tillvänjning och narkomani. Medicinalstyrelsen har nyligen utfärdat en cirkulärskrivelse till landets samtliga läkare i vilken man klarlägger dessa förhållanden och varnar för missbruk. Läkarna tillrådes bestämt att icke utfärda recept å narkotiska medel till icke känd person. Narkomanens sätt att i telefon utbedja sig ett recept av en läkare röjer i regel en oklanderlig skådespelarkonst med exakt beskrivning av smärttillstånd och irågade situationer av ohjälplig art som läkaren skulle vara grym om han icke ville hjälpa "patienten" ur. Här kräves utan tvivel stor vaksamhet. Men det är inte bara på detta sätt som de farliga medlen kommer ut i marknaden. Även genom smuggling och receptförfalskningar tillföres den underjordiska marknaden stora kvantiteter som prånglas ut till re-

dan förut kända narkomaner och till nya människor, som av ren nyfikenhet blir offer för en farlig vana. Det tilltagande missbruket bör föranleda all sjukvårdspersonal och inom socialvården verksamma ökad observans och medverkan till att sanera förhållandena.

Tobaksrökningens faror

I *Nordisk Hygienisk Tidskrift* har fil. mag. Else-Marie Staberg från Statens institut för folkhälsan gjort en undersökning av tjär- och nikotinmängden i cigarrettrök vid olika cigarrettmärken och olika röksätt. Filtercigarretter ligger väsentligt lägre än andra cigarretter i avseende på både hur tjära och nikotin genomsläppes. Effekten på tjära är något större än effekten på nikotin. Vid ökande röklängd stiger nikotinmängden mer än som motsvarar röklängdens ökning, sammanhängande med att den kvarvarande fimpfen förmår filtrera av allt mindre utav tjära och nikotin. Ju längre fimp man lämnar dess mindre tjära och nikotin får man i sig. Med ökande sugvolym erhålles också en ökning av tjär- och nikotinmängden som inte enbart kan förklaras genom minskad självförbränning ty variationerna i sugtal är icke väsentliga. Sugtiden har i motsats till sugvolymen inte någon väsentlig inverkan på tjär- och nikotinmängden i röken. Det finns enligt denna undersökning flera möjligheter för rökaren att reglera den mängd tjära och nikotin han exponeras för. Sålunda erhålles en väsentlig minskning i dessa substanser vid övergång från en reguljär cigarrett till filtercigarrett som röks till samma röklängd eller om röklängden på en reguljär cigarrett minskas från 60 mm till 50 mm. Vidare ökar tjär- och nikotinmängden kraftigt med ökande sugvolym och minskande sugintervall, medan sugtiden inte nämnvärt påverkar dessa mängder.

Skolbarn och rökning

Doktor Åke Lundberg, Stockholm, har i *Läkartidningen* redogjort för en undersökning av 141 skol flickor i Stockholm i åldrarna 13—20 år för att utröna frekvensen av cigarettrökning och dess eventuella konsekvenser. I åldersgruppen 13—15 år rökte 3 % av flickorna varje dag medan en fjärdedel rökte av och till och 70 % sade sig aldrig ha rökt. I åldersgruppen 17—20 år rökte en fjärdedel dagligen och hälften rökte vid enstaka tillfällen medan endast en fjärdedel inte alls rökte. Fördelningen av rökare och icke rökare bland flickorna var densamma såväl i familjer där föräldrarna inte rökte som i rökande

familjer. Av intresse med hänsyn till lungcancer-risken är att 9 av 10 regelbundet rökande flickor regelbundet drog halsbloss. Betygen i läsåmen och gymnastik visade ingen skillnad bland rökande och icke rökande flickor. Däremot hade de rökande en högre frånvarofrekvens (10—15 timmar per läsår) än icke rökande flickor. Detta är av intresse mot bakgrunden av att amerikanska undersökningar visat att rökare dubbelt så ofta som icke rökare har hämolytiska streptokocker i svalget. Anmärkningsvärt var att de flickor som regelbundet rökte allesammans var överviktiga medan undervikt var betydligt vanligare bland icke rökare. Någon hjälp till avmagring har rökningen uppenbarligen icke varit för dessa flickor. Resultaten särskilt beträffande frekvenssiffrorna överensstämmer väl med likartade undersökningar på andra håll i Sverige.

Skolstyrelsen i Karlstad har tillsammans med sparbanken gjort en undersökning av rökvanorna bland elever i åldern 10—16 år med hjälp av intervjuformulär som 3.268 elever besvarat. Enligt referat i *Dagens Nyheter* visar undersökningen att av 10-åringarna röker 66 pojkar av 209 och 5 av dem är vanerökare. Av 212 10-åriga flickor röker 36, 2 av dem regelbundet. I 13-årsåldern röker av 384 flickor 8 regelbundet och 169 tillfälligt, medan av 333 pojkar i samma ålder 135 röker tillfälligt och 25 stycken regelbundet. Av 16-åringarna röker 53,3 procent av flickorna och något färre pojkar. Av 30 rökande småflickor på 10 år svarar 17 att deras föräldrar känner till att dottrarna röker. Av hela antalet utfrågade elever i Karlstad röker 35,5 procent. Deras sammanlagda utgifter för cigaretter beräknas till 130.000 kronor om året.

Ungdomsfylleriet

Inrikesminister Rune Johansson som i ett tal i Göteborg berörde aktuella ungdomsfrågor, underströk att det är nödvändigt att utbilda praktiskt taget all arbetskraft av såväl högre som lägre grader för att de skall kunna göra sig gällande inom ramen för den europeiska marknaden. En tendens inom yrkesvalet är att serviceyrkena drar till sig allt fler människor. Ett bekymmersamt drag i ungdomsbilden är emellertid fylleriet i det att antalet ungdomar som blev antecknade för fylleriförseelser i fjol var mer än dubbelt så många som 1954, eller 8.500 ungdomar i åldern 15—20 år. Inrikesministern underströk det nödvändiga i att föräldrarna föregår med gott exempel så att ungdomstiden framstår som av naturliga skäl alkoholfri och rökfri.

Pornografiblad och gangsterromaner

Tidskriften *Perspektiv* ägnar sitt november-nummer åt vad man kallar "konsumentupplysning om obokhandeln". Den som framställer "oböcker" intresserar sig inte för om de blir bra eller inte. Hans enda intresse är att de säljs bra. Tidskriften meddelar att av fjolårets översättningslitteratur cirka 40 % var knytävsalster. Ingen gangsterroman tryckes i mindre upplaga än 20.000 exemplar, många i 60.000 exemplar. Pornografiblad lär säljas för 12 miljoner kronor, varav 7 miljoner från den svenska produktionen. Några författare i tidskriften behandlar "pornografibruden i manssamhället" och den tuffa muskelknuten som "vår tids hjälte". Ideella folkrörelser, enskilda i samvetnsnöd och oroade motionärer i riksdagen har vädjat till statsmakterna om ingripande mot denna marknad, som främst drabbar unga människor, — dock utan framgång. Vikten att uppehålla en total yttrandefrihet bedöms mer angelägen än att förhindra spridning av det moraliska giffet i öppna marknaden. För att lugna de oroliga och det egna samvetet brukar frihetens försvarare på allt sätt förminska betydelsen av buslitteraturen.

Perspektiv skjuter hårt på namngivna förlag. De meningsriktningar som försöker bygga upp ett värn mot denna litteraturgenre lämnas helt i sticket av storstadspressen, yttrar *Perspektiv*, och fortsätter: "Dess opinionsbildare förnekar kategoriskt sambandet mellan 'desse vanhedrande pennefoster' (som det hette förr i världen) och ungdomsbrottsligheten, trots att det är ådagalagt, att våldslitteraturen hos sina läsare skapar en föreställningsvärld som är groteskt förvänd till allt större likhet med den våldets värld som är dessa böckers enda ämne och innehåll. Denna upphöjt likgiltiga attityd till ett överhängande samhällsproblem harmonierar å det förunderligaste med samma tidningars utformning av kriminalreportaget."

Väldet i konsten

Ingmar Bergmans film "Jungfrukällan" har haft premiär i Oslo. Ehuru samtliga Oslo-tidningar berömt fotograferingen i filmen och flera velat betrakta den som ett konstverk har ordföranden i filmkritikernas förening Sven Kron avgivit en gruvlig salva.

"Jag ser filmen som ett kritiklöst användande av de mest fränstötande detaljrika våldsscener utan — absolut utan — några andra avsikter än att framhäva de mest groteska sidorna i en pinad konstnärssjäl. Och om Ing-

mar Bergman pinas av dödsångest, av nekrofila tendenser, av sadistiska föreställningar — varför absolut släppa loss det på en publik som inte har förutsättningar att fatta hans symbolik och hans bildspråk. Den här filmen skulle Ingmar Bergman inte gjort. Den bidrar — all teknisk fullkomlighet till trots — bara till att reducera honom som människa och konstnär.”

Tandläkarbristen

har nyligen behandlats i en utredning som utförts av professor Gösta Westin vid Tandläkarhögskolan. Tandläkarutbildningen hör till 1950-talets försummade områden. Ända sedan 1945 har förelegat ett principbeslut om att en tredje högskola skall inrättas vid sidan om dem i Stockholm och Malmö. Ett kommittéförslag från 1953 föreslog en årlig intagning av 300 odontologie studerande men blev nedprutat till 240. Nu föreslås en utökning till 360. 1965—1966 är en tredje tandläkarhögskola färdig i Umeå men först under 1970-talet räknar utredningsmannen med att hans förslag skall resultera i en förbättrad tillgång på tandläkare. För närvarande finns 4.600 yrkesaktiva tandläkare och med den föreslagna utbyggnaden skulle antalet uppgå till 7.400 i mitten av 1980-talet. Utredningsmannen antyder att en ännu större ökning är önskvärd, kanske med ytterligare 1.000 tandläkare. Enligt ungefärliga beräkningar är det mindre än hälften av svenska folket som årligen låter kontrollera sina tänder. Folktandvården spelar för närvarande någon större roll endast för barn i skolåldern men inte ens för dessa åldersgrupper är kapaciteten tillräcklig. En undersökning har visat att endast 1 barn av nära 2.500 i åldern 9—17 år inte behövde tandläkarvård. Det finns ett skriande tandvårdsbehov även bland barn i förskoleåldern som torde kunna tillgodoses endast genom folktandvården. Skoltandvården räcker till ungefär 60 procent av barnen. Utredningsmannen föreslår att folktandvården bör åläggas huvudmännen som en obligatorisk angelägenhet medan den för närvarande är frivillig. Regeringen bör i fortsättningen satsa lika helhjärtat på tandläkarutbildningen som på övriga delar av universitetsväsendet.

Fel skolmöbler

Docent Stina Sandels redogjorde vid ett möte med förskollärarna för en undersökning av 3.000 skolbarn, genomförd av läkare och skollärare, där det visade sig att de flesta skolmöbler är 7—10 cm för höga. Barnen når inte ned till gol-

vet med fötterna, låren trycks ihop, blodstockningar gör att benen missfärgas. Än värre var detta i förskolorna där endast 1 procent av 3-åringarna hade lagom höga stolar. Bordshöjden för barn mellan 2—2,5 år bör vara 33—34 cm, för 6-åringar 47 cm. Resultatet blir många gånger en dålig hållning, sned rygg och till och med skolleda och vantrivsel. På försök har man nu skaffat golvkuddar och hoppas komma fram till ett bättre möblemang, som också överensstämmer med barnens behov av rörelse. Genomsnittligt byter barnen ställning ungefär 100 gånger på 45 minuter med variation mellan 18 och 254 gånger. De nuvarande förskolorna gynnar på ett omotiverat sätt pojkarnas rörelsebehov medan flickorna mera döms till stillhet i dockvrån. Det är viktigt inte minst i storstäderna att förskoleinstitutionerna ger barnen rika tillfällen till rörelse när man inte fritt kan släppa ut barnen att leka hur som helst.

Luftföroreningarna

I en skrivelse till inrikesdepartementet framhåller Statens institut för folkhälsan vikten av att en skyndsam utredning göres om luftföroreningarna och deras inverkan på människorna i Stockholm. Institutet är villigt att självt utföra undersökningen som beräknas komma att kosta 472.000 kronor under loppet av 3 år. Man pekar här dels på katastrofer såsom i London år 1952 då bortåt 4.000 personer dog till följd av luftföroreningar samt i Donora, USA, där 1948 20 människor omkom och 320 skadades. I många länder, bl. a. Ryssland, är nya städer planerade efter de resultat som utredningsmän av luftföroreningar kommit fram till. Man vill i Stockholm mäta mängden sediment och svaveldioxid på 14 platser och man vill om möjligt söka begränsa denna luftförorening bl. a. med hänsyn till risken för lungcancer som bevisligen är väsentligt högre i städerna, rimligtvis på grund av den större luftföroreningen där.

Svenska folkets fötter vanställda

Skoindustrins forskningsinstitut har försökt få fram ett standardmått på svenska kvinnofötter men har misslyckats därför att tillräckligt många friska kvinnofötter inte stått att uppleta. Alla som hittills undersökts vid mätningarna har haft förstörda fötter, rapporteras vid Sveriges fotvårdsspecialisters riksförbunds riksstämma i oktober. För trånga och spetsiga skor, för höga

klackar, varigenom foten glider framåt och trycker på tårna som felställs, är det vanliga. Härav följer också nageltrång, plattfötter samt mycket ofta smärtor i höfter och rygg. Fram till 14-årsåldern kan man ännu få foträtta skor som bevarar foten oförstörd men därefter har modet så till den grad dominerat att fothälsan är allvarligt hotad.

Stöd åt handikappade husmödrar

Kvinnoorganisationernas insamlingsaktion till hjälp åt handikappade husmödrar har officiellt avslutats, även om postgirokontot 60 11 40 alltså står öppet för fortsatta bidrag. Det sammanlagda insamlade beloppet hittills uppgår till något över 825.000 kronor, av vilka omkring 280.000 kronor inflöt genom Radiohjälpen under våren i år. Det är ett mycket gott resultat av vår kampanj och kvinnoorganisationerna känner stor tacksamhet till alla som på olika sätt medverkat till resultatet genom direkta ekonomiska bidrag och genom praktiskt och organisatoriskt stöd åt insamlingsaktionen, säger fru Ingrid Segerström som varit sekreterare i kvinnoorganisationernas kampanjkommitté och dess arbetsutskott. Inte minst värdefull har medverkan från Sveriges Radio-TV och pressen varit. En sak som vi är mycket glada över är att administrationskostnaderna för den mer än årslånga kampanjen inte uppgår till mer än omkring 5 % av det insamlade beloppet. Naturligtvis har detta till en del sin förklaring däri, att åtskilliga organisationer och företag utfört vissa arbetsuppgifter kostnadsfritt och ställt trycksaker för upplysningsändamål, pressmaterial etc. gratis till förfogande.

Kvinnoorganisationernas aktion kommer att få stor betydelse för de handikappade husmödrarna, säger fru Segerström. Hushållsgruppen inom Svenska Vanförevårdens Centralkommitté har tack vare ekonomiskt stöd från insamlingen kunnat väsentligt förbättra och utveckla sin viktiga experiment- och upplysningsverksamhet. För de insamlade medlen har en demonstrationsbuss inköpts och inretts och den har redan varit på turné på olika håll i landet och den kommer säkert att bli hårt engagerad. Även den direkta bidragsgivningen från de insamlade medlen kan komma att bli ganska omfattande. De handikappade husmödrarna har framför allt behov av maskinella hjälpmedel av olika slag och även specialkonstruerade hushållsredskap. För mindre inkomsttagare är det inte så lätt att på egen hand förvärva sådana.

De insamlade medlen kommer att förvaltas av

en särskild stiftelse, bildad av de tio samverkande kvinnoorganisationerna, och i stiftelsens styrelse kommer också att ingå ordföranden i SVCK:s Hushållsgrupp.

Konung Gustaf V:s 80-årsfond

Styrelsen för fonden meddelar följande:

"Till förfogande för utdelning 1961 stå följande belopp.

1) Från 80-årsfondens forskningsfond omkring 200.000 kronor. Anslag av dessa medel utdelas för forskning å de invalidiserande folksjukdomarnas områden, i första hand barnförlamningen och de reumatiska sjukdomarna.

2) Från Fredrik och Hilda Hagströms fond omkring 5.000 kronor för utforskande av de allergiska sjukdomarnas uppkomst och bekämpande.

Anslag må utgå oberoende av den plats i Sverige, där den avsedda forskningen kommer att bedrivas, och anslag må även kunna beviljas till understödjande av svenska forskares studier utomlands. Bidrag till tryckningskostnader för vetenskapliga undersökningar beviljas regelmässigt icke ur 80-årsfondens medel.

Ansökan om anslag göres skriftligen hos styrelsen för Konung Gustaf V:s 80-årsfond senast den 31 januari 1961 (adress: Byråchef F. Broberg, Riksförsäkringsanstalten, Stockholm 3). Till ansökan skola fogas:

a) plan över den undersökning för vilken anslag sökes, innehållande jämväl uppgift om tid, då undersökningsarbetet beräknas vara utfört;

b) specificerat kostnadsförslag;

c) i förekommande fall uppgift om den institution, där sökanden ämnar utföra ifrågavarande arbete, ävensom, för den händelse sökanden ej själv förestår institutionen, intyg om tillstånd att där utföra arbetet; samt, därest sökanden ej är en erkänd vetenskapsidkare;

d) handlingar — såsom utgivna skrifter, styrkt meritförteckning, intyg av känd vetenskapsman — vilka utvisa, att sökanden äger nöjaktiga förutsättningar för behörig användning av sökt anslag.

Sedan förslag till utdelning av anslag uppgjorts av den i fondens stadgar föreskrivna granskningsnämnden, beslutar fondens styrelse före den 15 maj 1961 angående utdelning av anslag samt om tid och övriga villkor för anslags utbekommande i varje särskilt fall. Under alla omständigheter skall det åligga anslagstagare att till fondstyrelsen avgiva en redogörelse, som

upptager de genom den understödda undersökningen vunna resultaten. Anslagets slutbelopp, som ej må sättas lägre än en fjärdedel av hela anslagssumman, får i regel utbetalas endast under förutsättning, att avgiven redogörelse blivit av fonden godkänd. Skulle redogörelse, som ovan sägs, ej ha till fondstyrelsen inlämnats ett år efter den tid, då arbetet enligt framlagd plan skall vara utfört, är, därest ej styrelsen på motiverad ansökan därom annorlunda bestämmer, den inestående delen av anslagssumman förverkad.

Användes anslag till inköp av instrument, apparatur eller därmed jämförliga föremål, bestämmer fondstyrelsen i varje särskilt fall, huru med sagda föremål efter forskningens avslutande skall förfaras."

BOK- RECENSIONER

Bullerbekämpning

BERTIL JOHANSSON och OVE BRANDT.
SAF. 87 sid. Pris kr. 10:—.

Medicinsk bullerprofylax

G. LIDÉN och C. A. HEIJBEL.
SAF. 41 sid. Pris kr. 6:—.

Från Svenska Arbetsgivareföreningen har utkommit två böcker som båda avhandlar problemen kring industribullret.

Den ena bär titeln "Bullerbekämpning" och är skriven av två av vårt lands främsta experter på detta område, civilingenjörerna Bertil Johansson och Ove Brandt, Kungl. Tekniska Högskolan.

Den är huvudsakligen ägnad industribullret som tekniskt problem och innehåller dels en mer allmän del som avhandlar elementär akustik och akustisk mätteknik skriven av Bertil Johansson, dels en speciell del med praktiska synpunkter på arbetsplatsens bullerfrågor. För såväl tekniker som industriläkare och industrihygieniker är denna bok av utomordentligt stort värde som en

introduktion i de fysikaliska data som är nödvändiga, för att på ett riktigt sätt angripa dessa problem. Tillämpningsdelen av Ove Brandt är en mycket stimulerande läsning som på ett logiskt och optimistiskt sätt påvisar alla de stora möjligheter som finns att rationellt planera för en successiv minskning av bullermängderna. Man önskar att denna bok skall vinna stor spridning framför allt bland dem som har ansvaret för den rationaliseringsprocess, som nu är i en så lavinartad utveckling och där tydligen så mycket kan göras även med relativt måttlig ekonomisk insats i dessa hänseenden.

Framför allt för industriläkarna utgör den andra boken skriven av docent G. Lidén, Sahlgrenska Sjukhuset, Göteborg, och industriläkaren vid AB Volvo-Pentaverken, Skövde, C. A. Heibel, med titeln "Medicinsk bullerprofylax" ett värdefullt komplement.

Den är ägnad att ge en praktisk vägledning hur den individuella hörselkontrollen skall laggas upp inom en industri för att man skall kunna gardera de anställda mot progredierande hörselskador. Här ges varierande alternativ för uppläggningsen av en effektiv bullerprofylax allt efter de resurser som kan etableras, vägledning till systematik av kontrollverksamheten, praktiska råd om behov av hörselrum, val av audiometer för olika målsättningar m. m. Slutligen ges en sammanfattning av normerna för invaliditetsbedömning, samt en orientering om det f. n. så oklara förhållandet kring anmälningsförfarandet. Denna bok är ovärderlig för industriläkarna, som inför den ändrade invaliditetsbedömningen inom hörselskadeområdet tvingas till ökade aktiviteter inom hörselprofylaxen.

Erik Bolinder.

*Med tack för det gångna året
tillönskar*

SOCIALMEDICINSK TIDSKRIFT

författare och läsare

Ett Gott Nytt År